

BS/139/2009

SEJM VI KADENCJI

PO DWÓCH LATACH

DZIAŁALNOŚCI

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

Od wielu już lat w badaniach społecznych obserwujemy negatywny stosunek obywateli do sfery polityki, krytyczne nastawienie do partii politycznych, wyraźny krytycyzm wobec całej klasy politycznej i systemu politycznego. W tę tendencję wpisują się tradycyjnie negatywne oceny parlamentu i posłów – ich pracy i kompetencji. Czy obecny Sejm, w którym tuż po jego zaprzysiężeniu Polacy pokładali największe od początku polskiego parlamentaryzmu nadzieje, zdołał przełamać ten kryzys zaufania społecznego? Czy cieszy się większym autorytetem w społeczeństwie niż jego poprzednicy? Jak Polacy oceniają izbę niższą parlamentu i jej przedstawicieli po dwóch latach działalności? Odpowiedzi na te pytania szukaliśmy w ostatnich sondażach¹.

OCENY PRACY SEJMU

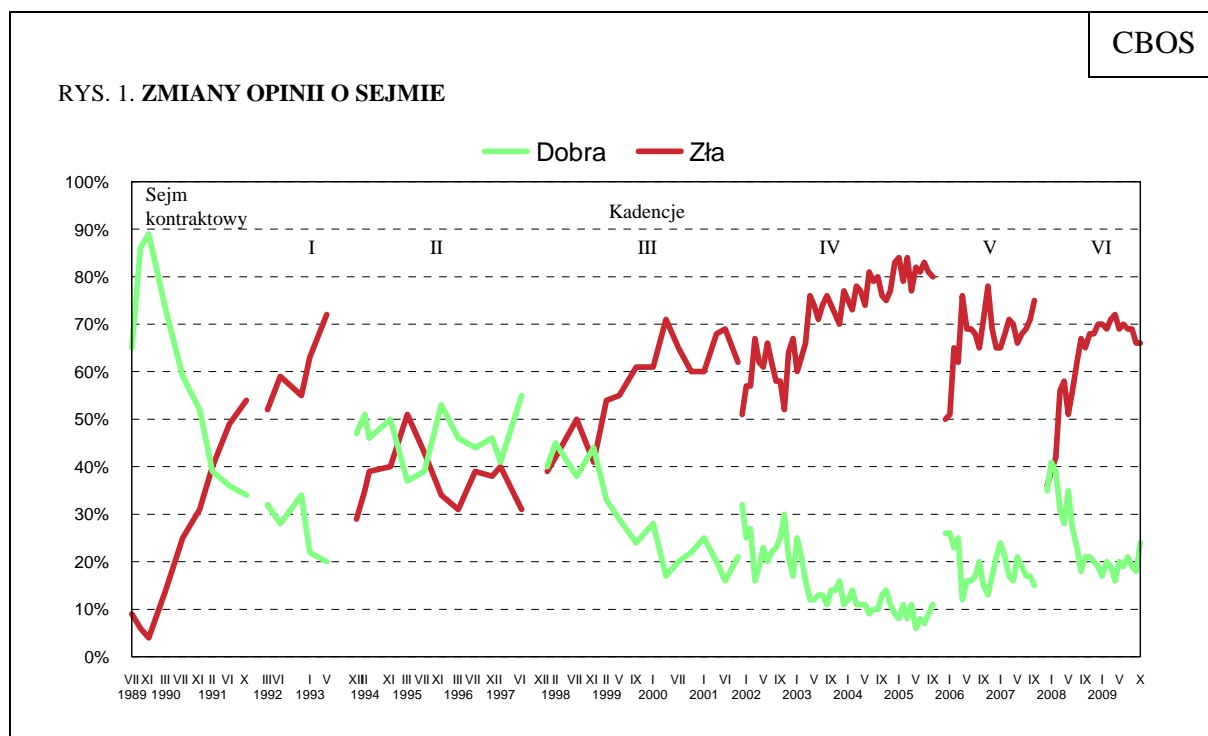
W naszych badaniach niekorzystny obraz Sejmu utrzymuje się od ponad dziesięciu lat. Początek kryzysu zaufania do tej instytucji datować można mniej więcej na koniec 1998 roku. Od tej pory w notowaniach Sejmu niezmiennie dominowały już oceny negatywne, a wraz z upływem czasu izba niższa w kolejnych składach (Sejm III kadencji, a potem IV) biła kolejne rekordy niekorzystnych ocen. Od pierwszych dni do końca swego funkcjonowania zdecydowanie negatywnie oceniany był też Sejm V kadencji. Blisko dwuletni okres swej działalności zakończył jednak z nieco lepszymi od poprzednika ocenami, wyłamując się tym samym z dotychczasowej tendencji do pogarszania społecznego wizerunku tej instytucji w kolejnych kadencjach (patrz rys. 1).

Obecny Sejm osiągnął dopiero półmetek kadencji, trudno zatem już teraz przewidywać, jak ostatecznie zapisze się on w pamięci Polaków. Jak na razie nic jednak nie wskazuje, by miał on znacząco poprawić generalnie bardzo krytyczne opinie na temat

¹ Badania „Aktualne problemy i wydarzenia” (232), 3–9 września 2009 roku, reprezentatywna próba losowa dorosłych Polaków (N=1086), oraz „Aktualne problemy i wydarzenia” (233), 1–6 października 2009 roku, reprezentatywna próba losowa dorosłych Polaków (N=1096).

parlamentu w ogóle. Także obecny Sejm pozostaje instytucją, do której Polacy mają bardzo krytyczny stosunek. Obecnie dwie trzecie respondentów (66%) źle ocenia jego działalność, a tylko niespełna jedna czwarta (24%) wyraża się o niej z aprobatą. Trzeba przy tym zaznaczyć, że jest to najlepszy w tym roku wynik uzyskany przez izbę niższą w obecnym składzie.

Polacy przyjęli początek urzędowania parlamentu VI kadencji z dużymi nadziejami. W momencie startu Sejm otrzymał od Polaków znacznie większy kredyt zaufania niż parlamenty poprzednich kadencji. Przez pierwsze trzy miesiące jego funkcjonowania prawie tak samo często oceniany był pozytywnie, co negatywnie, podczas gdy poprzednicy nieodmiennie rozpoczynali urzędowanie ze zdecydowaną przewagą wskazań negatywnych. Równie korzystnych ocen jak pierwsze opinie o obecnym Sejmie rejestrowane pod koniec roku 2007 i na początku 2008 nie notowaliśmy od prawie dwunastu lat. Jak wynika z kolejnych ocen, Sejm VI kadencji nie spełnił jednak pokładanych w nim oczekiwań. Po początkowym okresie funkcjonowania jego notowania zaczęły się pogarszać i mniej więcej po roku ustabilizowały się na obecnym poziomie, niewiele wyższym niż w przypadku jego poprzednika.

Polacy krytycznie wypowiadają się na temat różnych aspektów działalności Sejmu. W ogromnej większości podzielają przekonanie, że izba niższa parlamentu ma nikły autorytet w społeczeństwie (83%), a tylko niespełna co piętnasty (7%) wyraża przeciwną opinię w tej kwestii. Negatywnie oceniany jest styl działania Sejmu, efekty pracy, a także motywy, którymi kierują się posłowie. Aż cztery piąte badanych (81%) krytycznie ocenia pracę Sejmu VI kadencji, zarzucając mu niewystarczającą sprawność działania i nadmierną opieszałość. Zdaniem większości badanych gros czasu działalności Sejmu pochłaniają sprawy mało istotne, o drugorzędym znaczeniu (69%), a tylko niespełna jedna piąta (17%) uważa, że zajmuje się on sprawami naprawdę ważnymi z punktu widzenia interesów kraju. Nisko oceniana jest także jakość pracy legislacyjnej – w opinii trzech piątych pytanym (60%) podejmowane przez Sejm decyzje są chybione, a tylko co siódmy (14%) pozytywnie wyraża się o efektach jego pracy.

Tym negatywnym ocenom pracy Sejmu towarzyszy podzielana przez zdecydowaną większość Polaków opinia, według której izba niższa parlamentu jawi się jako instytucja służebna głównie wobec polityków i partii politycznych. Prawie cztery piąte badanych (78%) uważa, że obecny Sejm działa głównie w interesie wchodzących w jego skład ugrupowań i samych polityków, nie zaś dla dobra Polski.

Mimo zdecydowanie krytycznych ocen na półmetku swej działalności obecny Sejm nie wypada ani zdecydowanie gorzej, ani wyraźnie lepiej od poprzedników. Niemal we wszystkich analizowanych tu aspektach jego oceny są lepsze od tych, jakie po dwóch latach urzędowania uzyskiwał dotychczas najbardziej krytycznie odbierany parlament – Sejm IV kadencji, wyraźnie gorsze jednak od tych, jakie w listopadzie 2007 roku badani wystawili ustępującemu i już niepracującemu wówczas Sejmowi V kadencji.

Oceny Sejmu V kadencji dokonywane *ex post* – dwa miesiące po jego samorozwiązaniu i już po zaprzysiężeniu nowego parlamentu – dość nieoczekiwanie okazały się wówczas jednymi z lepszych, jakie rejestrowaliśmy w ostatnich latach i znacznie lepsze od uzyskiwanych przez ten Sejm kilka miesięcy wcześniej – w marcu 2007 roku. Nasuwa to przypuszczenie, że na oceny podsumowujące blisko dwuletnią działalność poprzedniego Sejmu istotny wpływ mógł mieć kontekst, w jakim były one dokonywane – niedawne wybory i ukonstytuowanie się nowego parlamentu. Wydaje się zatem, że bezpośrednie porównywanie Sejmu VI kadencji i jego poprzednika jedynie na podstawie tych ostatnich ocen, rejestrowanych już po jego samorozwiązaniu, może być niemiarodajne.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, obecny/miniony Sejm:	Wskazania respondentów dotyczące Sejmu:								
	II kadencji	III kadencji		IV kadencji			V kadencji		VI kadencji
	VIII 1997	VIII 1998	XI 1999	XI 2002	XII 2003	V 2005	III 2007	XI 2007	IX 2009
	w procentach								
– cieszy/cieszył się dużym autorytetem społecznym	18	15	8	8	4	1	4	12	7
– cieszy/cieszył się małym autorytetem społecznym	63	66	84	80	90	90	85	77	83
Trudno powiedzieć	19	19	8	12	7	9	11	11	9
– podejmuje / podejmował trafne decyzje	28	22	15	17	8	4	8	19	14
– podejmuje / podejmował nietrafne decyzje	40	44	63	50	71	72	65	53	60
Trudno powiedzieć	32	34	23	33	21	24	27	27	26
– pracuje/pracował we właściwym tempie	19	17	11	16	9	4	8	17	7
– pracuje/pracował zbyt opieszale	60	63	76	63	77	80	74	66	81
Trudno powiedzieć	21	20	13	22	14	16	18	17	12
– działa/działał głównie dla dobra Polski	-	-	-	-	-	2	10	20	12
– działa/działał głównie dla dobra partii i polityków	-	-	-	-	-	87	78	67	78
Trudno powiedzieć	-	-	-	-	-	11	12	13	10
– zajmuje się na ogół sprawami o podstawowym znaczeniu dla kraju	29	24	26	25	-	-	-	22	17
– zajmuje się na ogół sprawami mało istotnymi	50	56	60	53	-	-	-	60	69
Trudno powiedzieć	21	20	13	22	-	-	-	18	14

Jeśli chodzi o poziom autorytetu parlamentu i jakość podejmowanych decyzji, oceny obecnego Sejmu są stosunkowo najbardziej zbliżone do tych, jakie przed dziesięcioma laty (w listopadzie 1999 roku) na półmetku swej działalności uzyskiwał nie najgorzej jeszcze wówczas postrzegany Sejm III kadencji. Pod tym względem gorzej od obecnego wypadła

zarówno Sejm IV kadencji po dwóch latach urzędowania, jak i Sejm V kadencji po półtorarocznym okresie funkcjonowania. Co do tempa pracy i wagi podejmowanych spraw porównanie obecnego Sejmu z poprzednikami wypada jednak niekorzystnie. Z zarzutem nadmiernej opieszałości równie często jak obecny spotykał się tylko Sejm IV kadencji pod koniec swego urzędowania, a więc w okresie najgorszych notowań izby niższej w ostatnich dwudziestu latach. Z kolei zarzut niepodjęcia przez Sejm spraw o najistotniejszym znaczeniu dla kraju wysuwany jest obecnie częściej niż w czasie poprzednich kadencji.

Działalność izby niższej parlamentu nie spełnia oczekiwań wyborców i można sądzić – zważywszy na dotychczasowe wyniki naszych badań – że jest to stan permanentny. Ankietowani wyrażają na ogół niezadowolenie z wyników działalności Sejmu, tylko nieliczni zaś oceniają, że dzięki pracy posłów udało się rozwiązać wiele ważnych dla kraju spraw. Również dotychczasowe efekty pracy Sejmu VI kadencji są dalekie od oczekiwań wyborców. Tylko dwóch badanych na stu jest zdania, że obecnemu Sejmowi udało się rozwiązać wiele problemów ważnych dla kraju. Dwie piąte respondentów ma ambiwalentny stosunek do wyników jego pracy i uważa, że choć wiele zrobił, to równie dużo zaniedbał. W sumie najczęstsze jednak są opinie jednoznacznie krytyczne. Ponad dwie piąte ankietowanych uważa, że urzędujący Sejm praktycznie nic do tej pory nie zrobił i najważniejsze problemy kraju nadal pozostają nierozwiązane, a dalsze 5% ocenia jego działalność jako wręcz szkodliwą z punktu widzenia interesów kraju.

Tabela 2

Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność obecnego Sejmu od początku kadencji do dziś?	Wskazania respondentów według terminów badań							
	Sejm II kadencji		Sejm III kadencji	Sejm IV kadencji			Sejm V kadencji	Sejm VI kadencji
	VII 1996	VIII 1997	XI 1999	XI 2002	XII 2003	V 2005	III 2007	IX 2009
	w procentach							
Udało mu się rozwiązać wiele ważnych dla kraju spraw	6	8	4	5	2	1	2	2
Dużo zrobił, ale też dużo zaniedbał	50	58	55	47	42	30	28	41
Praktycznie nic nie zrobił – najważniejsze dla kraju sprawy nadal są nierozwiązane	32	23	35	37	48	51	54	44
Jego działalność była szkodliwa dla kraju*	-	-	-	-	-	8	7	5
Trudno powiedzieć	12	11	6	12	8	10	9	8

* Do maja 2005 w odpowiedziach nie uwzględniano kategorii „Jego działalność była szkodliwa dla kraju”

Porównanie obecnych ocen Sejmu z tymi, jakie badani wystawiali jego poprzednikom, wskazuje, że rozdział między społecznymi oczekiwaniami a postrzeganymi efektami pracy nie jest jednak tak duży, jak to bywało w minionych kadencjach. Znacznie gorzej postrzegano rezultaty pracy poprzedniego Sejmu po półrocznym okresie działalności – w marcu 2007 roku. Gorsze oceny zbierał także Sejm IV kadencji na półmetku, a zwłaszcza pod koniec swego urzędowania. Zdecydowanie lepiej jednak niż obecny wypadał pod tym względem Sejm III i wcześniejszych kadencji.

Najbardziej krytyczni w ocenie dotychczasowych dokonań Sejmu są zdeklarowani zwolennicy drugiej z najliczniej reprezentowanych w parlamencie partii – opozycyjnego PiS. Relatywnie najlepiej dotychczasowe efekty pracy Sejmu postrzegają natomiast potencjalni wyborcy głównego z rządzących ugrupowań – PO. Jednak nawet wśród nich najliczniejszą grupę stanowią osoby oceniające dotychczasowe dokonania Sejmu niejednoznacznie, a tylko cztery na sto skłonne są twierdzić, że obecnej izbie niższej parlamentu udało się rozwiązać wiele ważnych dla kraju spraw. Relatywnie dość dobrze efekty pracy Sejmu oceniają także zwolennicy SLD. Znacznie mniej przychylny w swych opiniach na ten temat jest natomiast elektorat współtworzącego sejmową większość PSL.

Tabela 3

Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność obecnego Sejmu od początku jego kadencji do dziś?	Potencjalne elektoraty partii politycznych				Niezd- cydowani	Niegłosu- jący
	PO	PSL	PiS	SLD		
	w procentach					
Udało mu się rozwiązać wiele ważnych dla kraju spraw	4	0	0	0	2	2
Dużo zrobił, ale też dużo zaniedbał	60	46	44	54	29	33
Praktycznie nic nie zrobił – najważniejsze dla kraju sprawy nadal są nierozwiązane	32	34	45	46	53	48
Jego działalność była szkodliwa dla kraju	1	10	9	0	3	6
Trudno powiedzieć	3	10	2	0	13	11

Generalnie jednak osoby identyfikujące się z którymś z ugrupowań mających swych przedstawicieli w Sejmie, bez względu na swoje afiliacje partyjne, są znacznie mniej krytyczne w ocenach niż wyborcy niezdecydowani w swych preferencjach i niezainteresowani udziałem w ewentualnych wyborach parlamentarnych. W tych grupach badani odmawiający Sejmowi jakichkolwiek osiągnięć są najliczniej reprezentowani, w mniejszości zaś pozostają ci, którzy dostrzegają jednak jakieś znaczące efekty jego pracy.

OCENY KOMPETENCJI POSŁÓW

W opinii prawie co drugiego respondenta (47%) większość posłów obecnej kadencji nie ma odpowiedniej wiedzy i kwalifikacji, by sprawować tę funkcję. Kolejne dwie piąte (40%) uważa, że warunków tych nie spełnia mniej więcej połowa parlamentarzystów. Do nielicznych zaś należą respondenci przekonani, że w ławach poselskich w większości zasiadają osoby, których wiedza i umiejętności są wystarczające do sprawowania mandatu deputowanego.

Tabela 4

Jak Pan(i) ocenia, czy posłowie obecnego Sejmu mają umiejętności, kompetencje odpowiednie do tego, by być posłami?	Wskazania respondentów dotyczące Sejmu:							
	II kadencji	III kadencji		IV kadencji			V kadencji	VI kadencji
	VIII 1997	VIII 1998	XI 1999	XI 2002	XII 2003	V 2005	III 2007	IX 2009
	w procentach							
Tak, zdecydowana większość ma takie umiejętności	9	8	5	7	3	2	5	3
Mniej więcej połowa ma takie umiejętności, a połowa nie ma	42	42	45	38	28	30	38	40
Tylko nieliczni, niewielka część posłów ma takie umiejętności	37	35	40	45	60	57	47	47
Trudno powiedzieć	12	15	10	11	8	11	10	10

Polacy nigdy nie mieli zbyt dobrego zdania o kompetencjach swych reprezentantów zasiadających w parlamencie. Podobnie jak w innych aspektach, także pod tym względem wizerunek izby niższej pogarszał się wraz z upływem kolejnych kadencji, najwięcej zaś zastrzeżeń budziły kompetencje posłów IV kadencji. W porównaniu z tamtymi opiniami skład osobowy obecnego Sejmu budzi wyraźnie mniej zastrzeżeń. Oceny kompetencji obecnych deputowanych, mimo że obejmują nieco dłuższy okres sprawowania przez nich mandatu – a upływ czasu, jak świadczą wyniki dotychczasowych badań, z reguły nie sprzyja korzystnym notowaniom – są tylko minimalnie gorsze od tych, jakie badani wystawiali posłom poprzedniego Sejmu po półtorarocznej jego działalności. W sumie więc można powiedzieć, że oceny merytorycznego przygotowania posłów obecnego Sejmu wpisują się w zapoczątkowaną przez poprzedników tendencję do poprawy wizerunku parlamentarzystów. Nie zmienia to faktu, że ogólny bilans ocen nadal pozostaje zdecydowanie niekorzystny,

wizerunek posłów jest negatywny, a zaufanie do wiedzy i umiejętności obecnych deputowanych wyraźnie niższe niż jeszcze pod koniec lat dziewięćdziesiątych.

Oceny kompetencji posłów obecnego parlamentu są stosunkowo słabo zróżnicowane ze względu na cechy społeczno-demograficzne badanych. Relatywnie najbardziej krytyczne w ocenie kompetencji posłów są osoby mające od 45 do 64 lat, mieszkańcy wsi i małych miast (do 20 tys. ludności). Docenianiu przygotowania merytorycznego parlamentarzystów nie sprzyjają także niskie wykształcenie, niskie dochody *per capita* i negatywne oceny własnej sytuacji materialnej. Wśród grup społeczno-zawodowych najbardziej krytyczni w ocenie kompetencji posłów są robotnicy niewykwalifikowani oraz – w mniejszym już stopniu – emeryci, renciści, a także rolnicy. Relatywnie najlepiej postrzegają je natomiast ludzie młodzi – do 24 roku życia, osoby z wyższym wykształceniem, dobrze oceniające własną sytuację materialną, a w grupach społeczno-zawodowych – uczniowie i studenci.

Opinie na temat przygotowania merytorycznego posłów dość słabo różnicują także poglądy polityczne i preferencje partyjne badanych. Nieco lepsze oceny wystawiają deputowanym osoby identyfikujące się z prawicą niż deklarujące sympatie lewicowe. Wyraźnie bardziej krytyczni są jednak ankietowani niemający określonych przekonań politycznych. Wprawdzie częściej niż inni nie potrafią ocenić kompetencji posłów (25%), ale zdecydowanie dominują wśród nich ci, którzy odmawiają większości parlamentarzystów właściwego przygotowania i kwalifikacji (47%), a tylko co czwarty (26%) uważa, że przynajmniej połowa obecnych deputowanych ma odpowiednie umiejętności i przygotowanie merytoryczne do sprawowania mandatu.

W elektoratach partyjnych najbardziej krytyczni wobec ogółu posłów są zwolennicy SLD. Stosunkowo najlepiej kwalifikacje i umiejętności parlamentarzystów oceniają sympatycy ugrupowań rządzących, w tym przede wszystkim PO.

Tabela 5

Jak Pan(i) ocenia, czy posłowie obecnego Sejmu mają umiejętności, kompetencje odpowiednie do tego, by być posłami?	Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych			
	PO	PSL	PiS	SLD
	w procentach			
Tak, zdecydowana większość ma takie umiejętności	3	3	3	7
Mniej więcej połowa ma takie umiejętności, a połowa nie ma	56	51	48	43
Tylko nieliczni, niewielka część posłów ma takie umiejętności	38	42	42	50
Trudno powiedzieć	3	4	7	0

REPREZENTATYWNOŚĆ SEJMU VI KADENCJI

Miarą społecznego poczucia reprezentatywności Sejmu może być stopień identyfikacji respondentów z poglądami posłów. Do nielicznych należą respondenci przekonani, że większość zasiadających w Sejmie deputowanych myśli podobnie jak oni (5%), zdecydowanie przeważają zaś ci, którzy są przeświadczeni (co naturalne w systemie demokratycznym), że ich poglądy podzielają niektórzy posłowie (61%). Poczucie braku jakiegokolwiek reprezentacji dotyczy jednak relatywnie sporej części społeczeństwa. Co piąty Polak (20%) uważa, że jego poglądy i przekonania w ogóle nie są reprezentowane w Sejmie.

Tabela 6

Czy ma Pan(i) poczucie, że są w Sejmie posłowie, którzy myślą o polskich sprawach podobnie jak Pan(i)?	Wskazania dotyczące Sejmu:													
	II kadencji				III kadencji			IV kadencji				V kadencji	VI kadencji	
	XI '93	XI '94	VII '96	VIII '97	XI '97	VIII '98	XI '99	X '01	XI '02	XII '03	V '05	III '07	XI '07	IX '09
	w procentach													
Tak, sędzę, że większość posłów myśli podobnie jak ja	25	13	11	10	17	9	6	18	8	5	4	6	12	5
Sadzę, że niektórzy posłowie myślą podobnie jak ja	52	53	62	64	60	62	69	57	63	61	60	52	56	61
Nie, w Sejmie nie ma posłów, którzy myśleliby podobnie jak ja	7	17	14	11	10	14	15	12	16	23	23	30	15	20
Trudno powiedzieć	16	17	13	15	14	15	10	13	13	11	13	12	17	14

Jak świadczą wyniki dotychczasowych badań, przekonanie o wspólnocie poglądów z reguły najsilniejsze jest w społeczeństwie w okresie bliskim terminu wyborów. Prawidłowość tę obserwujemy także w przypadku obecnego Sejmu. W stosunku do okresu powyborczego zmniejszyło się w ciągu ostatnich dwóch lat poczucie społecznej reprezentatywności izby niższej w obecnym składzie. Poczucie braku jakiegokolwiek reprezentacji dotyczy obecnie trochę większej części Polaków niż na samym początku istnienia Sejmu VI kadencji (wzrost wskazań o 5 punktów procentowych). W sumie jednak skala tych zmian – także w porównaniu z obserwowanymi w przypadku poprzednich parlamentów – nie wydaje się szczególnie duża.

Mimo że obecny Sejm jest mniej spluralizowany pod względem politycznym, po dwóch latach istnienia w dalszym ciągu postrzegany jest przez Polaków jako znacznie bardziej reprezentatywny od poprzedniego. W marcu 2007 roku, a więc po półtorarocznym okresie funkcjonowania Sejmu V kadencji, o braku jakiegokolwiek reprezentacji wśród posłów mówił prawie co trzeci badany.

Relatywnie największe poczucie reprezentacji w sferze światopoglądowej mają zwolennicy głównego z rządzących ugrupowań – PO. Stosunkowo niewiele gorzej reprezentowani czują się jednak sympatycy zarówno współtworzącego sejmową większość PSL, jak i opozycyjnego PiS. Zdecydowanie najgorzej na reprezentatywność izby niższej parlamentu zapatruje się elektorat pozostającego również w opozycji, ale jednocześnie dysponującego zdecydowanie mniejszą niż PiS liczbą mandatów SLD.

Tabela 7

Czy ma Pan(i) poczucie, że są w Sejmie posłowie, którzy myślą o polskich sprawach podobnie jak Pan(i)?	Potencjalne elektoraty partii politycznych				Niezdeterminowani	Niegłosujący
	PO	PSL	PiS	SLD		
	w procentach					
Tak, sądzę, że większość posłów myśli podobnie jak ja	9	3	5	2	5	3
Sądzę, że niektórzy posłowie myślą podobnie jak ja	75	73	73	71	59	54
Nie, w Sejmie nie ma posłów, którzy myśleliby podobnie jak ja	10	17	16	26	16	25
Trudno powiedzieć	6	7	6	2	20	18

Poczucie braku należytej reprezentacji własnych poglądów jest tym częstsze, im niższe wykształcenie badanych oraz dochody, zarówno w wymiarze subiektywnym, jak i obiektywnym. Wśród respondentów z wykształceniem podstawowym co czwarty uważa, że w obecnym parlamencie nie ma posłów, którzy reprezentowaliby jego poglądy i punkt widzenia, podczas gdy wśród mających wyższe wykształcenie podobne przekonania podziela tylko co dziewiąty. Niereprezentowani czują się przede wszystkim mieszkańcy wsi (23%) oraz najmniejszych miast – do 20 tys. ludności (25%). W grupach społeczno-zawodowych poczucia braku reprezentacji najczęściej doświadczają robotnicy niewykwalifikowani oraz rolnicy.

W obecnym Sejmie stosunkowo najbardziej niereprezentowane czują się osoby o centrowej orientacji politycznej. Zwolennicy prawicy, a także badani identyfikujący się z lewicą odczuwają to w podobnym stopniu, choć ci pierwsi nieco częściej są zdania, że ich poglądy podziela większość posłów.

Deklaracje badanych wskazują, że nie spełniły się nadzieje dużej części Polaków wyrażane tuż po wyborach – że nowy Sejm będzie lepszy od poprzedniego. Dwa lata temu nadzieje takie żywiło 58% ankietowanych, dużo więcej niż na początku urzędowania poprzedniego parlamentu. Obecnie tylko jedna piąta badanych (22%) podziela ten pogląd, a zdecydowana większość nie dostrzega jakościowej różnicy między obecnym a poprzednim parlamentem. Jednak w stosunku do opinii o Sejmie poprzedniej kadencji, po nieco krótszym okresie rządzenia, oceny kształtują się relatywnie nieco lepiej – nadal większy odsetek ankietowanych uważa, że obecny Sejm jest lepszy od swego poprzednika, z drugiej zaś strony wyraźnie mniej osób sądzi, że oceny te wypadają na korzyść poprzednika.

Tabela 8

Jak Pan(i) sądzi, czy obecny Sejm jest (będzie) lepszy czy też gorszy od poprzedniego?	Wskazania respondentów według terminów badań						
	Sejm IV kadencji			Sejm V kadencji		Sejm VI kadencji	
	X 2001	XI 2002	XII 2003	X 2005	III 2007	XI 2007	IX 2009
	w procentach						
Lepszy	48	25	10	37	15	58	22
Taki sam	25	47	46	36	36	19	46
Gorszy	8	15	30	8	36	7	19
Trudno powiedzieć	19	14	13	19	13	16	13

★

★

★

Sejm VI kadencji, podobnie jak poprzednich, raczej Polaków rozczarowuje. Po dwóch latach działalności prawie połowa badanych uważa, że zasadniczo nie różni się on od swego poprzednika, tylko jedna piąta sądzi, że jest lepszy od Sejmu, w którym rządową większość tworzyła koalicja PiS-Samoobrona-LPR. Polacy krytycznie wypowiadają się na temat różnych aspektów działalności izby niższej parlamentu w obecnym składzie. Są zdania, że ma ona nikły autorytet w społeczeństwie, działa opieszale i niewystarczająco sprawnie, większość czasu zajmują jej sprawy mało istotne. Nisko oceniana jest jakość pracy legislacyjnej – w opinii trzech piątych ankietowanych podejmowane przez Sejm decyzje są chybione, a tylko

co siódmy pozytywnie wyraża się o efektach jego pracy. Prawie cztery piąte badanych uważa, że również ten Sejm działa przede wszystkim w interesie partii politycznych i samych polityków, a nie dla dobra kraju. W sumie negatywne są także oceny kompetencji posłów.

Na pocieszenie można powiedzieć, że oceny Sejmu w obecnym składzie są relatywnie nieco lepsze niż Sejmu poprzedniej kadencji. Mimo mniejszego zróżnicowania politycznego obecny Sejm jest w odczuciu Polaków bardziej reprezentatywny od poprzedniego. Różnica między społecznymi oczekiwaniami a postrzeganymi efektami pracy nie jest tak duża, jak w przypadku dwóch poprzednich kadencji, jednak oceny obecnego parlamentu są gorsze niż Sejmu III i wcześniejszych kadencji z lat dziewięćdziesiątych XX wieku.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA

A N E K S

Tabela 1

		Czy, Pana(i) zdaniem, obecny Sejm:			Liczba osób
		cieszy się raczej dużym autorytetem społecznym	cieszy się raczej małym autorytetem społecznym	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		7	83	9	1086
Płeć	Mężczyźni	10	84	6	514
	Kobiety	5	83	12	572
Wiek	18-24 lata	10	85	5	158
	25-34	10	83	7	196
	35-44	6	89	5	153
	45-54	5	87	7	196
	55-64	7	80	13	185
	65 lat i więcej	6	78	16	198
Miejsce zamieszkania	Wieś	5	84	11	408
	Miasto do 20 tys.	4	88	8	146
	20-100 tys.	8	79	13	216
	101-500 tys.	7	88	5	171
	501 tys. i więcej mieszk.	17	79	5	145
Wykształcenie	Podstawowe	8	76	16	286
	Zasadnicze zawodowe	5	89	7	274
	Średnie	7	84	8	372
	Wyższe	10	85	4	155
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	10	86	3	91
	Średni personel, technicy	10	78	12	41
	Pracownicy adm.-biurowi	5	85	10	68
	Pracownicy usług	12	77	11	64
	Robotnicy wykwalifikowani	8	86	7	140
	Robotnicy niewykwalifik.	4	92	4	51
	Rolnicy	5	89	6	58
Pracujący na własny rach.	14	86		41	
Bierni zawodowo	Renciści	4	79	16	79
	Emeryci	6	80	14	245
	Uczniowie i studenci	5	91	4	91
	Bezrobotni	4	84	12	65
	Gospodynie domowe i inni	13	77	10	53
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	11	84	5	139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	7	89	4	102
	sekt. pryw. poza rolnict.	10	84	6	232
	prywatnym gosp. rolnym	6	87	6	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	7	83	10	234
	501-750	5	84	11	156
	751-1000	5	83	12	215
	1001-1500	12	81	7	135
	Powyżej 1500 zł	8	85	7	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	5	82	13	184
	Średnie	7	84	9	529
	Dobre	9	84	7	373
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	6	83	11	56
	Raz w tygodniu	5	85	9	550
	1-2 razy w miesiącu	13	81	6	184
	Kilka razy w roku	6	82	12	185
	W ogóle nie uczestniczy	10	81	9	110
Poglądy polityczne	Lewica	12	81	7	154
	Centrum	6	88	6	363
	Prawica	9	86	5	324
	Trudno powiedzieć	4	75	21	245

Tabela 2

		Czy, Pana(i) zdaniem, obecny Sejm:			Liczba osób
		pracuje we właściwym tempie	pracuje zbyt opieszale	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		7	81	12	1086
Płeć	Mężczyźni	9	81	9	514
	Kobiety	5	80	15	572
Wiek	18-24 lata	11	82	8	158
	25-34	7	78	15	196
	35-44	6	92	2	153
	45-54	4	85	11	196
	55-64	8	79	13	185
	65 lat i więcej	8	71	21	198
Miejsce zamieszkania	Wieś	6	77	17	408
	Miasto do 20 tys.	9	79	12	146
	20-100 tys.	6	84	10	216
	101-500 tys.	7	84	9	171
	501 tys. i więcej mieszk.	9	84	7	145
Wykształcenie	Podstawowe	7	75	18	286
	Zasadnicze zawodowe	6	84	9	274
	Średnie	7	82	10	372
	Wyższe	8	80	11	155
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	9	85	6	91
	Średni personel, technicy	9	72	19	41
	Pracownicy adm.-biurowi	1	90	9	68
	Pracownicy usług	8	77	15	64
	Robotnicy wykwalifikowani	9	85	6	140
	Robotnicy niewykwalifik.	4	83	14	51
	Rolnicy	14	78	9	58
	Pracujący na własny rach.	15	82	3	41
Bierni zawodowo	Renciści	6	81	12	79
	Emeryci	5	76	19	245
	Uczniowie i studenci	9	81	11	91
	Bezrobotni	1	85	14	65
	Gospodynie domowe i inni	7	76	17	53
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	8	85	7	139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	6	88	6	102
	sekt. pryw. poza rolnict.	9	82	9	232
	prywatnym gosp. rolnym	12	76	12	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	4	84	11	234
	501-750	8	79	13	156
	751-1000	4	84	12	215
	1001-1500	9	80	11	135
	Powyżej 1500 zł	10	81	10	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	2	84	13	184
	Średnie	6	81	12	529
	Dobre	10	78	12	373
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	4	83	13	56
	Raz w tygodniu	6	81	12	550
	1-2 razy w miesiącu	10	78	12	184
	Kilka razy w roku	4	83	12	185
	W ogóle nie uczestniczy	12	76	12	110
Poglądy polityczne	Lewica	8	81	11	154
	Centrum	6	87	7	363
	Prawica	10	82	8	324
	Trudno powiedzieć	4	70	26	245

Tabela 3

		Czy, Pana(i) zdaniem, obecny Sejm:			Liczba osób
		zajmuje się na ogół sprawami o podstawowym znaczeniu dla kraju	zajmuje się na ogół sprawami mało istotnymi	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		17	69	14	1084
Płeć	Mężczyźni	19	70	11	514
	Kobiety	16	68	16	570
Wiek	18-24 lata	29	59	12	158
	25-34	20	70	9	196
	35-44	19	70	10	153
	45-54	12	75	14	195
	55-64	11	75	14	185
	65 lat i więcej	15	63	21	196
Miejsce zamieszkania	Wieś	16	69	16	406
	Miasto do 20 tys.	12	75	13	146
	20-100 tys.	16	70	14	215
	101-500 tys.	22	68	10	171
	501 tys. i więcej mieszk.	24	64	12	145
Wykształcenie	Podstawowe	15	63	23	283
	Zasadnicze zawodowe	12	78	10	274
	Średnie	19	70	11	372
	Wyższe	27	62	10	155
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	34	60	6	91
	Średni personel, technicy	19	64	17	41
	Pracownicy adm.-biurowi	10	74	16	68
	Pracownicy usług	15	65	20	64
	Robotnicy wykwalifikowani	19	76	6	140
	Robotnicy niewykwalifik.	10	72	18	51
	Rolnicy	18	68	14	58
Pracujący na własny rach.	28	68	5	41	
Bierni zawodowo	Renciści	14	68	18	79
	Emeryci	11	71	19	244
	Uczniowie i studenci	30	59	12	91
	Bezrobotni	17	73	9	64
	Gospodynie domowe i inni	8	76	16	52
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	23	69	8	139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	15	78	8	102
	sekt. pryw. poza rolnict.	21	67	12	232
	prywatnym gosp. rolnym	16	67	17	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	12	74	13	232
	501-750	18	68	14	156
	751-1000	13	71	16	215
	1001-1500	22	70	9	135
	Powyżej 1500 zł	24	67	9	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	10	73	17	183
	Średnie	15	72	13	528
	Dobre	25	62	13	372
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	18	66	15	56
	Raz w tygodniu	17	68	15	550
	1-2 razy w miesiącu	18	72	9	183
	Kilka razy w roku	16	71	13	185
	W ogóle nie uczestniczy	21	66	13	110
Poglądy polityczne	Lewica	21	69	10	153
	Centrum	16	72	12	363
	Prawica	23	68	9	324
	Trudno powiedzieć	9	66	25	243

Tabela 4

		Czy, Pana(i) zdaniem, obecny Sejm:			Liczba osób
		podejmuje raczej trafne decyzje	podejmuje raczej nietrafne decyzje	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		14	60	26	1084
Płeć	Mężczyźni	16	60	23	514
	Kobiety	12	59	29	571
Wiek	18-24 lata	21	58	21	158
	25-34	16	55	28	196
	35-44	14	68	18	153
	45-54	10	62	28	195
	55-64	11	62	27	185
	65 lat i więcej	13	56	31	197
Miejsce zamieszkania	Wieś	11	62	27	407
	Miasto do 20 tys.	9	61	30	146
	20-100 tys.	16	59	25	215
	101-500 tys.	16	61	23	171
	501 tys. i więcej mieszk.	22	53	25	145
Wykształcenie	Podstawowe	11	54	34	284
	Zasadnicze zawodowe	7	69	24	274
	Średnie	17	61	23	372
	Wyższe	25	53	22	155
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	27	54	20	91
	Średni personel, technicy	17	54	29	41
	Pracownicy adm.-biurowi	13	60	27	68
	Pracownicy usług	14	60	26	64
	Robotnicy wykwalifikowani	14	69	18	140
	Robotnicy niewykwalifik.	6	58	36	51
	Rolnicy	19	64	17	58
	Pracujący na własny rach.	25	60	15	41
Bierni zawodowo	Renciści	12	67	21	79
	Emeryci	11	58	31	245
	Uczniowie i studenci	16	58	26	91
	Bezrobotni	8	55	37	64
	Gospodynie domowe i inni	11	56	34	52
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	14	65	21	139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	15	68	18	102
	sekt. pryw. poza rolnict.	20	56	23	232
	prywatnym gosp. rolnym	19	63	18	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	10	63	28	232
	501-750	12	59	29	156
	751-1000	12	62	26	215
	1001-1500	22	54	24	135
	Powyżej 1500 zł	22	55	22	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	4	69	28	183
	Średnie	12	62	25	529
	Dobre	22	52	26	372
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	8	69	22	56
	Raz w tygodniu	12	60	27	550
	1-2 razy w miesiącu	17	63	21	184
	Kilka razy w roku	14	59	27	185
	W ogóle nie uczestniczy	21	51	28	110
Poglądy polityczne	Lewica	19	57	24	154
	Centrum	12	64	24	363
	Prawica	19	61	20	324
	Trudno powiedzieć	7	55	38	243

Tabela 5

		Czy, Pana(i) zdaniem, obecny Sejm:			Liczba osób
		działa głównie dla dobra Polski	działa głównie dla dobra partii i polityków	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		12	78	10	1083
Płeć	Mężczyźni	12	80	8	514
	Kobiety	12	77	12	569
Wiek	18-24 lata	16	73	10	158
	25-34	12	81	7	196
	35-44	11	84	4	153
	45-54	8	82	10	195
	55-64	12	78	10	184
	65 lat i więcej	12	71	18	196
Miejsce zamieszkania	Wieś	11	79	10	405
	Miasto do 20 tys.	6	86	7	146
	20-100 tys.	11	77	12	215
	101-500 tys.	12	76	11	171
	501 tys. i więcej mieszk.	20	72	8	145
Wykształcenie	Podstawowe	11	72	17	282
	Zasadnicze zawodowe	6	86	7	274
	Średnie	14	79	7	372
	Wyższe	17	74	9	155
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	19	77	5	91
	Średni personel, technicy	14	64	23	41
	Pracownicy adm.-biurowi	8	83	9	68
	Pracownicy usług	17	72	11	64
	Robotnicy wykwalifikowani	11	87	3	140
	Robotnicy niewykwalifik.	4	82	14	51
	Rolnicy	14	76	10	58
	Pracujący na własny rach.	17	76	7	41
Bierni zawodowo	Renciści	11	77	12	78
	Emeryci	11	75	14	244
	Uczniowie i studenci	17	74	9	91
	Bezrobotni	2	89	9	64
	Gospodynie domowe i inni	9	80	11	52
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	14	81	5	139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	12	83	5	102
	sekt. pryw. poza rolnict.	15	77	8	232
	prywatnym gosp. rolnym	10	80	10	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	7	86	7	232
	501-750	10	80	10	156
	751-1000	12	75	13	215
	1001-1500	15	74	10	135
	Powyżej 1500 zł	19	70	11	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	7	81	12	183
	Średnie	9	82	9	527
	Dobre	18	72	10	372
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	8	77	15	56
	Raz w tygodniu	12	78	11	549
	1-2 razy w miesiącu	14	80	6	183
	Kilka razy w roku	10	78	11	185
	W ogóle nie uczestniczy	13	77	10	110
Poglądy polityczne	Lewica	16	77	7	153
	Centrum	11	83	6	363
	Prawica	14	77	8	324
	Trudno powiedzieć	7	74	20	242

Tabela 6

		Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność obecnego Sejmu od początku jego kadencji do dziś?					Liczba osób
		Udało mu się rozwiązać wiele ważnych dla kraju spraw	Dużo zrobił, ale też dużo zaniedbał	Praktycznie nic nie zrobił - najważniejsze dla kraju sprawy są nierozwiązane	Jego działalność była szkodliwa dla kraju	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		2	41	44	5	8	1085
Płeć	Mężczyźni	2	43	45	5	5	514
	Kobiety	2	39	44	4	11	572
Wiek	18-24 lata	1	51	34	4	10	158
	25-34	3	43	45	4	5	196
	35-44	1	42	47	4	5	153
	45-54	1	38	50	6	5	195
	55-64	2	38	49	3	7	185
	65 lat i więcej	2	36	40	6	16	198
Miejsce zamieszkania	Wieś	3	38	42	7	11	407
	Miasto do 20 tys.	3	36	50	5	7	146
	20-100 tys.	2	37	49	4	8	216
	101-500 tys.	1	48	43	3	5	171
	501 tys. i więcej mieszk.		53	40	1	6	145
Wykształcenie	Podstawowe	2	30	44	7	17	285
	Zasadnicze zawodowe	2	40	49	4	5	274
	Średnie	2	43	45	4	5	372
	Wyższe	3	55	36	3	3	155
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3	54	36	5	1	91
	Średni personel, technicy	2	38	52		7	41
	Pracownicy adm.-biurowi		38	48	8	6	68
	Pracownicy usług	2	41	40	7	10	64
	Robotnicy wykwalifikowani	4	36	53	2	4	140
	Robotnicy niewykwalifik.		29	63		8	51
	Rolnicy	3	39	42	10	6	58
Pracujący na własny rach.		52	37	7	4	41	
Bierni zawodowo	Renciści	1	33	47	6	13	79
	Emeryci	2	37	46	4	11	245
	Uczniowie i studenci	1	58	25	6	10	91
	Bezrobotni	1	46	38	7	8	65
	Gospodynie domowe i inni	2	31	53	2	12	52
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	2	38	53	3	5	139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	2	44	42	9	3	102
	sekt. pryw. poza rolnict.	2	44	46	2	6	232
	prywatnym gosp. rolnym	2	40	41	9	8	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	2	35	47	7	9	233
	501-750	1	37	46	4	12	156
	751-1000	2	41	47	3	7	215
	1001-1500	1	45	46	2	6	135
	Powyżej 1500 zł	3	54	36	4	4	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	1	21	56	11	11	184
	Średnie	2	39	46	4	9	529
	Dobre	3	53	36	3	5	372
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu		36	33	17	13	56
	Raz w tygodniu	2	42	44	4	8	550
	1-2 razy w miesiącu	2	39	44	7	8	184
	Kilka razy w roku	2	39	48	2	8	185
	W ogóle nie uczestniczy	0	46	45	1	8	110
Poglądy polityczne	Lewica	2	49	45	2	3	154
	Centrum	2	43	47	3	4	363
	Prawica	3	44	43	6	4	324
	Trudno powiedzieć	1	29	41	6	22	244

Tabela 7

		Jak Pan(i) ocenia, czy posłowie obecnego Sejmu mają umiejętności, kompetencje odpowiednie do tego, by być posłami?				Liczba osób
		Tak, zdecydowana większość ma takie umiejętności	Mniej więcej połowa ma takie umiejętności, a połowa nie ma	Tylko niewielka, niewielka część posłów ma takie umiejętności	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		3	41	47	10	1083
Płeć	Mężczyźni	3	45	46	7	512
	Kobiety	3	37	48	12	571
Wiek	18-24 lata	1	50	40	9	158
	25-34	2	43	47	8	195
	35-44	3	45	49	3	153
	45-54	5	38	50	8	196
	55-64	3	36	52	8	184
	65 lat i więcej	3	34	43	20	197
Miejsce zamieszkania	Wieś	4	35	49	12	407
	Miasto do 20 tys.	1	36	52	11	145
	20-100 tys.	3	41	44	12	215
	101-500 tys.	3	50	42	6	171
	501 tys. i więcej mieszk.	1	48	48	3	145
Wykształcenie	Podstawowe	3	31	47	19	284
	Zasadnicze zawodowe	4	42	46	8	274
	Średnie	2	42	49	7	370
	Wyższe	2	53	42	3	155
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3	49	45	3	91
	Średni personel, technicy	5	43	45	8	41
	Pracownicy adm.-biurowi	2	41	49	8	68
	Pracownicy usług	2	51	40	8	64
	Robotnicy wykwalifikowani	2	44	46	8	138
	Robotnicy niewykwalifik.	1	22	63	13	51
	Rolnicy	8	37	48	8	58
	Pracujący na własny rach.		50	50		41
Bierni zawodowo	Renciści	4	29	52	15	78
	Emeryci	3	34	48	14	245
	Uczniowie i studenci	2	52	39	7	91
	Bezrobotni		42	48	10	64
	Gospodynie domowe i inni	2	43	42	13	53
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	3	48	45	4	139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	2	42	52	4	100
	sekt. pryw. poza rolnict.	1	43	48	7	232
	prywatnym gosp. rolnym	6	39	48	7	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	4	35	49	12	232
	501-750	3	37	49	11	156
	751-1000	3	40	47	9	215
	1001-1500	3	52	37	8	133
	Powyżej 1500 zł	1	44	50	5	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	2	25	58	16	183
	Średnie	2	41	47	9	527
	Dobre	4	47	41	7	373
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu		36	48	16	56
	Raz w tygodniu	4	39	46	11	548
	1-2 razy w miesiącu	2	43	48	7	184
	Kilka razy w roku	2	45	46	8	185
	W ogóle nie uczestniczy	2	40	51	8	110
Poglądy polityczne	Lewica	4	46	48	2	154
	Centrum	2	41	51	6	363
	Prawica	4	48	42	6	324
	Trudno powiedzieć	2	26	47	25	242

Tabela 8

		Czy ma Pan(i) poczucie, że są w Sejmie posłowie, którzy myślą o polskich sprawach podobnie jak Pan(i)?				Liczba osób
		Tak, sądzę, że większość posłów myśli podobnie jak ja	Sądzę, że niektórzy posłowie myślą podobnie jak ja	Nie, w Sejmie nie ma posłów, którzy myśleliby podobnie jak ja	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		5	61	20	14	1085
Płeć	Mężczyźni	5	65	19	11	514
	Kobiety	4	59	20	17	571
Wiek	18-24 lata	4	63	21	12	158
	25-34	5	62	19	14	196
	35-44	3	71	21	5	153
	45-54	7	61	20	12	196
	55-64	5	65	18	13	185
	65 lat i więcej	4	52	20	24	197
Miejsce zamieszkania	Wieś	3	59	23	15	408
	Miasto do 20 tys.	2	55	25	18	146
	20-100 tys.	9	53	20	18	215
	101-500 tys.	3	73	16	8	171
	501 tys. i więcej mieszk.	6	75	11	8	145
Wykształcenie	Podstawowe	3	47	25	25	285
	Zasadnicze zawodowe	7	60	20	13	274
	Średnie	3	69	18	9	372
	Wyższe	6	73	14	8	155
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	10	71	14	4	91
	Średni personel, technicy	2	73	18	7	41
	Pracownicy adm.-biurowi	2	68	18	13	68
	Pracownicy usług	4	59	22	15	64
	Robotnicy wykwalifikowani	2	65	21	12	140
	Robotnicy niewykwalifik.	9	41	30	20	51
	Rolnicy	5	60	26	8	58
	Pracujący na własny rach.	5	79	11	6	41
Bierni zawodowo	Renciści	3	59	23	14	79
	Emeryci	4	57	18	20	245
	Uczniowie i studenci	4	63	23	9	91
	Bezrobotni	5	62	19	14	64
	Gospodynie domowe i inni	6	51	17	26	53
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	8	66	18	7	139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	2	67	22	10	102
	sekt. pryw. poza rolnict.	4	65	19	12	232
	prywatnym gosp. rolnym	5	61	25	9	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	3	59	25	13	233
	501-750	5	56	24	15	156
	751-1000	4	62	17	16	215
	1001-1500	4	71	15	10	135
	Powyżej 1500 zł	8	72	13	7	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	3	46	34	18	183
	Średnie	2	63	21	14	529
	Dobre	9	68	12	11	373
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	4	57	22	17	56
	Raz w tygodniu	4	64	17	15	550
	1-2 razy w miesiącu	8	51	27	13	184
	Kilka razy w roku	3	67	20	10	185
	W ogóle nie uczestniczy	5	62	19	14	110
Poglądy polityczne	Lewica	6	70	17	7	154
	Centrum	2	66	22	9	363
	Prawica	9	65	16	10	324
	Trudno powiedzieć	2	44	23	31	244

Tabela 9

		Jak Pan(i) sądzi, czy obecny Sejm jest lepszy czy też gorszy od poprzedniego?				Liczba osób
		Lepszy	Taki sam	Gorszy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		22	46	19	13	1084
Płeć	Mężczyźni	27	42	21	9	512
	Kobiety	17	49	17	17	571
Wiek	18-24 lata	28	41	16	14	158
	25-34	23	42	17	18	195
	35-44	22	49	18	11	153
	45-54	22	51	21	6	196
	55-64	19	51	20	10	185
	65 lat i więcej	19	42	21	18	197
Miejsce zamieszkania	Wieś	16	48	24	12	408
	Miasto do 20 tys.	15	52	14	18	146
	20-100 tys.	21	46	19	13	214
	101-500 tys.	27	45	19	9	171
	501 tys. i więcej mieszk.	41	36	8	15	145
Wykształcenie	Podstawowe	14	45	21	20	285
	Zasadnicze zawodowe	16	53	22	9	274
	Średnie	25	46	17	12	370
	Wyższe	41	37	13	9	155
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	47	32	16	6	91
	Średni personel, technicy	15	61	7	17	41
	Pracownicy adm.-biurowi	23	51	12	14	67
	Pracownicy usług	23	38	23	16	64
	Robotnicy wykwalifikowani	19	50	21	9	140
	Robotnicy niewykwalifik.	10	49	24	16	51
	Rolnicy	15	46	31	9	58
Pracujący na własny rach.	34	37	22	7	41	
Bierni zawodowo	Renciści	20	50	20	10	79
	Emeryci	17	47	20	17	245
	Uczniowie i studenci	31	45	12	12	91
	Bezrobotni	16	54	15	15	64
	Gospodynie domowe i inni	19	39	22	21	53
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	24	51	17	7	139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	27	42	23	8	100
	sekt. pryw. poza rolnict.	26	43	17	14	232
	prywatnym gosp. rolnym	13	48	28	11	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	15	46	26	13	233
	501-750	19	52	16	14	155
	751-1000	20	47	19	14	215
	1001-1500	27	45	15	13	135
	Powyżej 1500 zł	37	39	14	11	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	13	42	28	18	183
	Średnie	17	52	19	12	528
	Dobre	34	40	13	13	373
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	5	50	31	14	56
	Raz w tygodniu	20	50	17	13	550
	1-2 razy w miesiącu	23	42	22	13	184
	Kilka razy w roku	27	39	22	13	184
	W ogóle nie uczestniczy	31	45	11	14	110
Poglądy polityczne	Lewica	30	46	18	6	152
	Centrum	21	50	18	11	363
	Prawica	32	40	21	8	324
	Trudno powiedzieć	6	49	18	27	244